

ارزیابی کیفیت وب سایت‌های فارسی زبان در حوزه

زنان و خانواده^{۱*}

(صفحات ۹۵-۱۲۰)

فائزه السادات طباطبایی امیری^۲

نرگس خالقی^۳

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، ارزیابی وب سایت‌های فارسی زبان در حوزه زنان و خانواده با استفاده از ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت دابلیو. کیو. ای. تی^۴ و ارائه پیشنهادهایی به منظور ارتقای کیفیت آن‌ها است.

روش: پژوهش به روش پیمایشی توصیفی انجام شده است. جامعه پژوهش، سایت‌های فارسی زبان زنان است که از طریق جست و جو در موتور جست و جوی گوگل، یاهو و موتور جست و جوی فارسی سلام بازیابی شدند و در نهایت ۱۰۰ وب سایت انتخاب شد. گردآوری داده‌ها به روش مشاهده مستقیم در طول یک ماه و بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد از ۱۰۰ وب سایت مورد بررسی، ۱۹٪ دارای رتبه عالی، ۳۵٪ رتبه بسیار خوب، ۲۱٪ رتبه خوب، ۲۰٪ رتبه نسبتاً خوب و ۵٪ نیز دارای رتبه نامناسب هستند.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش، در مجموع نشان از عملکرد نسبتاً خوب طراحان و دست‌اندرکاران وب سایت‌های فارسی زبان زنان دارد، به طوری که وضعیت بیش از نیمی از وب سایت‌های مورد بررسی در سطح قابل قبولی است.

کلیدواژه: ارزیابی وب سایت، ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دابلیو. کیو. ای. تی)، وب سایت فارسی زبان، زنان، خانواده

۱. بخشی از مقاله حاضر، در کنفرانس فضای سایبری و تحولات فرهنگی (تبریز، دانشگاه پیام نور مرکز تبریز، ۳۰ بهمن ۱۳۹۳) به صورت شفاهی ارائه شد. به منظور چاپ در مجله حاضر منابع روزآمد شده است.

* تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۱۰/۲۰

faeze.tabatabai@gmail.com

۲ کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی از دانشگاه شهید چمران اهواز،

bahar_16us@yahoo.com

۳ عضو هیات علمی گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه قم،

4 . Web site Quality Evaluation Tool

مقدمه

پیدایش اینترنت و به دنبال آن وب جهان گستر، جهان را با پدیده‌ای به نام وب سایت مواجه ساخته است. وب سایت‌ها ابزارهای مناسبی برای برقراری ارتباط بین سازمان‌ها، کاربران و شهروندان هستند و مهم‌ترین هدف هر وب سایت، ارائه اطلاعاتی است که پاسخگوی انتظارات کاربران باشد. امروزه میلیون‌ها نفر در سراسر جهان از وب برای دسترسی به اطلاعات مورد نیاز خود بهره می‌برند. اشخاص، سازمان‌ها، شرکت‌ها، دانشگاه‌ها و مؤسسات تلاش می‌کنند با ارائه اطلاعات خود به شکل الکترونیک، در دنیای مجازی فضایی برای نقل و انتقال اطلاعات با کاربران خود فراهم کنند. اما وب متولی ندارد و کنترل اطلاعات، همانند آنچه در دنیای نشر جریان دارد امکان‌پذیر نیست، بدین روی رشد روز افزون وب سایت‌ها، به معنای رشد کیفی آن‌ها نیست. از این رو، نیاز به شناسایی و ارزیابی وب سایت‌های با کیفیت، ما را بر آن می‌دارد تا با استفاده از ابزارها و راه کارهایی که تاکنون به منظور ارزیابی کیفیت و کمیت وب سایت‌ها طراحی و آماده‌سازی شده است، به این مهم بپردازیم.

همچنین به دلیل امکان دسترسی آسان و سریع اقشار مختلف جامعه به ویژه زنان در محیط‌های خانواده و اجتماع به اینترنت، سطح دانایی افراد، راه‌های مؤثر بر تفکر و اندیشه

انسان‌ها و شیوه‌های انجام امور فرهنگی تحول یافته است. در این راستا، فرصت‌یابی و برنامه‌ریزی در عرصه زن و اینترنت به یک اندازه حائز اهمیت خواهد بود. بدیهی است که تقریباً نیمی از جامعه را زنان تشکیل می‌دهند و از نقش و جایگاهی خاص برخوردارند. فراگیر شدن اینترنت سبب شده تا این رسانه به عنوان ابزاری برای آگاهی از اخبار و رویدادهای روز مورد استفاده قرار گیرد و خانواده‌ها به ویژه زنان از آن برای کسب آگاهی بیشتر درباره موضوعات مورد علاقه بهره برند. بانوان با توجه به ویژگی‌های خاص شخصیتی و روحیه فردی و اجتماعی، رویکرد متفاوتی در استفاده از اینترنت دارند. جدا از تأثیرهایی که تفاوت‌های جنسیتی در استفاده از اینترنت میان مردان و زنان پدید آورده است، تمایزهای چشمگیری در رفتارهای اطلاع‌یابی آنان نیز پدیدار گشته است (دیل‌مقانی، حجازی، ۱۳۸۶، ص ۱۱۱). سهولت دسترسی به سایت‌های تخصصی زنان سبب شده که اغلب کاربران این سایت‌ها، با مراجعه به آن‌ها اطلاعات مورد نیاز خود را از این طریق به دست آورند. در این بین نکته‌ای که کمتر مورد توجه قرار گرفته، مسئله صحت و اعتبار کیفیت اطلاعات موجود در این سایت‌هاست. زیرا فراوانی شمار زنان و کاربران تخصصی سایت‌ها بدون توجه به اعتبار و کیفیت منابع اینترنتی، از این منابع برای فعالیت‌های مختلف استفاده می‌کنند. این کاربران در سیل عظیمی از اطلاعات غرق می‌شوند و عمدتاً توانایی گزینش منابع اطلاعاتی با کیفیت را ندارند. از این رو، ارزیابی سایت‌های تخصصی زنان ضرورتی است که باید بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد.

وب سایت‌های تخصصی زنان، مجموعه‌ای از صفحات موجود در شبکه جهانی وب هستند که ممکن است افراد یا سازمان‌های مختلف تجاری، علمی، موضوعی، ملی، بین‌المللی و ... در باره مباحث مربوط به زنان یا از طرف زنان یا هر گروه دیگر، ایجاد و پشتیبانی شوند (حاجی زین العابدینی، ۱۳۸۶، ص ۶۴).

لذا، با توجه به استفاده فراگیر زنان جامعه ایرانی از اینترنت، به نظر می‌رسد تا کنون پژوهشی به منظور ارزیابی وب سایت‌های فارسی زبان زنان انجام نگرفته است. پژوهش حاضر با استفاده از ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دابلو. کیو. ای. تی) که مک اینرنی (۲۰۰۴) طراحی کرده، به این مهم پرداخته است. این پژوهش می‌تواند با نشان دادن نقاط

ضعف و قوت وب سایت‌های مورد مطالعه، راهنمای طراحان و دست اندرکاران در طراحی بهتر این گونه سایت‌ها باشد تا با ارائه اطلاعاتی که کیفیت و ارزش بالاتر و ساختاری هدفمندتر دارند، رضایت کاربران و استفاده کنندگان فراهم شود.

هدف پژوهش

هدف پژوهش حاضر، ارزیابی وب سایت‌های فارسی زبان زنان با استفاده از ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دبلیو.کیو.ای. تی)^۱ و ارائه پیشنهادهایی به منظور ارتقای کیفیت آن‌ها است.

پرسش‌های پژوهش

۱. وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده، از نظر محتوا بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دبلیو.کیو.ای. تی) چه وضعیتی دارند؟
۲. وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده، از نظر عملکرد بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دبلیو.کیو.ای. تی) چه وضعیتی دارند؟
۳. وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده، از نظر اعتبار بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دبلیو.کیو.ای. تی) چه وضعیتی دارند؟
۴. وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده، از نظر روزآمد بودن بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دبلیو.کیو.ای. تی) چه وضعیتی دارند؟
۵. وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده، از نظر پیوند بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دبلیو.کیو.ای. تی) چه وضعیتی دارند؟
۶. وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده، از نظر گرافیک بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دبلیو.کیو.ای. تی) چه وضعیتی دارند؟

۷. وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده، از نظر دامنه بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دبلیو.کیو.ای. تی) چه وضعیتی دارند؟
۸. وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده، از نظر ساختار بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دبلیو.کیو.ای. تی) چه وضعیتی دارند؟
۹. وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده، از نظر استفاده از ابربرچسب‌ها بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دبلیو.کیو.ای. تی) چه وضعیتی دارند؟
۱۰. وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده، از نظر بازخورد بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دبلیو.کیو.ای. تی) چه وضعیتی دارند؟
۱۱. وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده، به طور کلی با در نظر گرفتن ۹ معیار مورد بررسی در ابزار ارزیابی وب سایت دبلیو کیو ای تی چه وضعیتی دارند؟

پیشینه پژوهش

فرهاد پور و خلف آبادی (۱۳۹۴) در پژوهشی به روش پیمایشی و با استفاده از سیاهه واریسی مبتنی بر استاندارد ایزو ۹۱۲۶-۱ و مدل وب کیو.ای.ام. ۳۳ وبگاه کودکان و نوجوانان را مورد ارزیابی کیفی قرار دادند. یافته‌ها نشان داد که وبگاه‌های کودکان و نوجوانان ایران از لحاظ «قابلیت استفاده» در وضعیت مطلوبی قرار ندارند، از لحاظ «قابلیت عملکرد» در وضعیت متوسط به پایین قرار دارند، و از لحاظ «قابلیت اطمینان» و «قابلیت کارایی» گرچه در وضعیت بهتری قرار دارند، اما با وضعیت بسیار مطلوب فاصله دارند. به طور کلی، وبگاه‌های کودکان و نوجوانان ایران از نظر رعایت الگوها و معیارهای کیفی وب کیو ای ام، نمره‌ای پایین‌تر از حد متوسط دریافت کرده‌اند.

دغاقله، بیگدلی، و عظیمی (۱۳۹۳) پژوهشی را به روش توصیفی با هدف ارزیابی پورتال شرکت‌های تابعه وزارت نفت ایران با استفاده از وب کیو ای ام انجام دادند. جامعه پژوهش شامل ۱۳۰ پورتال بود. نتایج پژوهش نشان داد که ویژگی قابلیت استفاده در

وضعیت متوسط قرار دارد. موقعیت عملکرد پورتال‌ها زیر حد متوسط، و ویژگی قابلیت اطمینان و بهره‌وری در وضعیت خوبی قرار داشتند. به طور کلی، پورتال‌ها از نقطه نظر ویژگی‌های قابلیت استفاده و عملکرد، وضعیت ضعیفی داشتند و از لحاظ ویژگی قابل اطمینان بودن و بهره‌وری، نیازمند بازنگری بودند.

آجیلی (۱۳۹۳) پایان نامه خود را با هدف بررسی ویژگی‌های ظاهری، ساختاری و محتوایی وب سایت نشریات علمی پژوهشی ایران با روش ارزیابانه و استفاده از ابزار سیاهه واریسی محقق ساخته به نگارش درآورده است. یافته‌های پژوهش نشان داد که وب سایت نشریات مذکور، از لحاظ ویژگی‌های ظاهری، ساختاری و محتوایی در حد مطلوبی طراحی شده‌اند.

نساج پور و دیگران (۲۰۱۴) در پژوهشی با روش تحلیلی روی ۱۴۶ وب سایت کتابخانه‌های دانشگاهی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، به بررسی کیفیت این وب سایت‌ها بر اساس مدل استوور پرداختند. تحلیل یافته‌ها با استفاده از روش آنووا حاکی از آن است که در بعد کیفیت محتوا، بالاترین میزان متعلق به دانشگاه‌های درجه یک علوم پزشکی و پایین‌ترین میزان به دانشگاه‌های درجه سه اختصاص دارد. درخصوص قابلیت‌های جست و جو و پژوهش نیز بالاترین میزان مربوط به دانشگاه‌های درجه یک است. همچنین دانشگاه‌های درجه یک بالاترین میزان را در بعد امکانات ارائه شده به کاربران و دانشگاه‌های درجه سه پایین‌ترین میزان را به دست آورده‌اند.

نوری آقکند، مطلبی و علیپور حافظی (۱۳۹۲) در پژوهشی ارزیابانه با استفاده از ابزار ارزیابی دلیوکیو ای تی به شناسایی وضعیت وبگاه مجله‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی داخلی پرداختند. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که از کل ۳۱ مؤلفه و ۸ معیار مورد بررسی در پژوهش، تنها ۲ معیار عملکرد و اعتبار در سطح عالی و معیار محتوا از نظر عملکرد قوی و معیارهای گرافیک، ساختار، ابربرچسب متوسط و همچنین دو معیار پیوند و روزآمد بودن ضعیف بوده‌اند.

حق شناس (۱۳۹۲) در پایان نامه کارشناسی ارشد خود که به روش پیمایشی توصیفی انجام شده است، به ارزیابی وب سایت‌های ناشران عمومی در ایران با استفاده از ابزار

ارزیابی کیفیت وب سایت‌ها (دبلیوکیو ای تی) پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد که معیارهای میزان عملکرد در وب سایت، پیوندها، گرافیک و ساختار در سطح عالی، معیارهای دامنه، روزآمد بودن، استفاده از ابربرچسب‌ها و محتوای وب سایت در سطح خوب و معیار اعتبار در سطح متوسط قرار گرفتند. نتایج کلی حاصل از پژوهش حاکی از آن است که طراحان در وب سایت‌های مورد مطالعه به اندازه کافی به ویژگی‌های مندرج در ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت‌ها توجه نکرده‌اند و در سطح متوسط قرار دارند.

مردانی نژاد و همکاران (۱۳۹۱) به ارزیابی کیفیت ۴۰ وب سایت واحدهای آموزش مجازی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران و جهان پرداختند. پژوهش به روش توصیفی و با استفاده از سیاهه واری دابلیو کیو ای تی انجام شد. یافته‌ها نشان داد دو مؤلفه هدف مشخص برای محدوده اطلاعاتی و مخاطبان و هدف وب سایت‌ها در وضعیت عالی قرار دارند. همچنین، مؤلفه‌های میزان سهولت جست و جو، گرافیک، روزآمدی، پیوندهای درونی، سابقه علمی نویسنده یا تنالگان، پایداری ساختار وب سایت و سرعت بارگذاری در وضعیت خوبی قرار گرفته‌اند.

امین پور و اطرج (۱۳۹۱) در یک مطالعه توصیفی-مقطعی، به رتبه‌بندی وب سایت‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی تیپ یک ایران پرداختند. یافته‌ها نشان داد که دانشگاه‌های برتر علوم پزشکی کشور، حضور چندان مؤثری در وب نداشته، در سطح بین‌المللی شناخته شده نیستند. کم بودن تعداد صفحات وبی انگلیسی و جوان بودن وب سایت‌های دانشگاهی ایران، از عمده دلایل حضور ضعیف دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران در وب به شمار می‌رود.

زندیان و الوانکار (۱۳۹۱) در پژوهشی با روش تلفیقی (کمی و کیفی) تعداد ۲۷ وبگاه موزه ایرانی را با استفاده از سیاهه ارزیابی میوزیم کوال مورد ارزیابی قرار دادند. نتایج نشان داد که وبگاه موزه‌های ایران در بعد محتوا، قابلیت استفاده، خدمات الکترونیکی و فنی در سطح مناسب، در بُعد نمایش در سطح خوب، در بُعد تعامل و بازخورد در سطح نامناسب قرار دارند.

باقری نسب (۱۳۹۰) به بررسی و رتبه‌بندی وب سایت‌های فارسی مذهبی شیعه با استفاده از معیارهای سیلبرگ، اس.ام.آر.تی، و اکشن فورهلز بر اساس سیاهه واریسی طراحی شده پرداخت. نتایج نشان داد که میانگین کلی مطابقت این سایت‌ها با سیاهه واریسی، ۵۷/۱۷ درصد است که در این میان دسترسی به مطالب، بیشترین و روزآمد سازی، کمترین میزان مطابقت با سیاهه واریسی را دارا بوده است. در کل، میانگین نمرات ۷۶ وب سایت مورد مطالعه، نشان دهنده عملکرد ضعیف وب سایت‌های مورد بررسی است.

علی بیگ و همکاران (۱۳۹۰) به ارزیابی کیفی وب سایت‌های کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور ایران با استفاده از وب کیو ای ام پرداختند. نتایج نشان داد که وب سایت‌های مورد بررسی در کل، از لحاظ معیار «قابلیت اطمینان» در حد بسیار مطلوب، از لحاظ شاخص «کارایی» در حد مطلوب، و از لحاظ شاخص «قابلیت عملکرد» در حد متوسط هستند. وب سایت‌های مورد پژوهش از نظر شاخص «قابلیت عملکرد» و «قابلیت استفاده» نقاط ضعف بیشتری دارند. در مورد دو شاخص «اطمینان» و «کارایی» هر چند میانگین امتیازات وضعیت بهتری دارد، اما در هر حال برخی از وب سایت‌های جامعه مورد پژوهش، از نظر این دو شاخص در وضعیت بسیار مطلوب قرار دارند.

یوسفی و فدایی (۱۳۸۸) به شناسایی عناصر و ویژگی‌های مناسب سیستم‌های مدیریت محتوا برای وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی ایران پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که تفاوت چشمگیری بین وضعیت فعلی وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی ایران با وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی مورد بررسی در مرحله اول پژوهش وجود دارد.

عصاره و پاپی (۱۳۸۷) با استفاده از ابزار دابلو کیو ای تی، به ارزیابی کیفیت وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاه‌های دولتی ایران پرداختند. یافته‌ها نشان داد که ویژگی‌های مخاطبان و هدف وب سایت، بارگذاری و پایدار بودن ساختار در بین وب سایت‌های مورد مطالعه در سطح خوبی قرار دارند. ویژگی‌های میزان سهولت جست و جو، گرافیک، وجود سابقه و پیشینه علمی نویسنده یا تنالگان و هدف مشخص برای محدوده

اطلاعاتی، در سطح متوسط و روزآمد بودن مطالب و پیوندهای درونی در سطح پایینی قرار گرفته‌اند.

مهراد و گیلوری (۱۳۸۶) در پژوهش خود، میزان استفاده از ابر برچسب‌ها در طراحی مجلات الکترونیکی فارسی را به روش پیمایشی توصیفی بررسی کردند. ۹۷ مجله الکترونیکی فارسی جامعه پژوهش این تحقیق را شکل داده‌اند. نتایج نشان داد که میزان استفاده از ابربرچسب‌ها در مجلات الکترونیکی فارسی تنها ۹/۲۶ درصد است. مجلات الکترونیکی فارسی که نام دامنه آن‌ها شبکه^۱ بوده است، بیشترین میزان استفاده از ابربرچسب‌ها را به خود اختصاص داده‌اند.

وکیلی (۱۳۸۳) در پایان نامه خود به رتبه‌بندی ۶۳ وب سایت عفونی و ویروسی بر اساس معیار دلبیو. اچ. اُ، و سیلبرگ پرداخت. یافته‌ها نشان داد که فقط ۱۲/۶۹ درصد وب سایت‌ها، بالاترین نمره سیلبرگ را دریافت کرده‌اند. وضعیت وب سایت‌های مورد بررسی به لحاظ روزآمدی، جامعیت و از نظر رعایت معیارهای سیلبرگ ضعیف است.

خالقی و داورپناه (۱۳۸۳) با استفاده از سیاهه واری محقق ساخته به بررسی وضعیت وب سایت‌های ایرانی بر اساس معیارهای عمومی ارزیابی پرداختند. نتایج نشان داد که اکثر وب سایت‌ها در ارائه اطلاعات توسط پایگاه‌های اطلاعاتی و الکترونیکی بسیار ضعیف عمل کرده‌اند. بیش از ۸۰ درصد آنها به تاریخ روزآمدی و بیش از نیمی به بیان اهداف خود توجهی نداشته‌اند.

بهمن آبادی (۱۳۸۲) در پژوهشی به بررسی میزان استفاده از ابربرچسب‌های راهنما در سایت‌های وب فارسی پرداخت. یکی از راه‌حل‌های پیشنهادی این تحقیق، استفاده از برچسب‌های راهنماست. نظر به اهمیت و پتانسیلی که این روش در امر سازماندهی اطلاعات دارد، در این پژوهش تلاش شده است تا میزان کاربرد این روش در طراحی صفحات وب فارسی و میزان آگاهی طراحان آن‌ها از برچسب‌های راهنما بررسی شود. نتایج نشان داد بیش از ۹۰ درصد از سایت‌های مورد بررسی دست کم از یکی از انواع

1. Net

برچسب‌ها استفاده می‌کنند. سایت‌های تجاری بیشترین میزان استفاده و سایت‌های دولتی کمترین سهم را در استفاده از برچسب‌های راهنما داشته‌اند.

فرویدی (۱۳۸۰) در پایان نامه خود به ارزیابی صفحات وب ۱۳ کتابخانه دانشگاهی ایران با استفاده از سیاهه واریسی شامل ۲۵ سؤال پرداخت. نتایج نشان داد که بیش از ۴۰ درصد عوامل سیاهه واریسی، در این وب سایت‌ها رعایت شده است. ذکر عنوان کتابخانه، پیوند جهت بازگشت به صفحه اصلی، برقراری ارتباط با مسئولان توسط ایمیل یا فرم، وجود فهرست کتابخانه، ارتباط با سایر سایت‌های اینترنتی مرتبط و وجود پایگاه‌های اطلاعات کتابشناختی، از مواردی است که بیش از موارد دیگر مورد توجه طراحان سایت بوده است.

کومار سینگ، کومار، و ماتور^۱ (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان «پیاده سازی مدلی برای ارزیابی کیفیت وب سایت»، وب سایت دانشگاه دهلی را از نقطه نظر عواملی نظیر زیبایی، سهولت استفاده، امکانات چند رسانه‌ای، محتوا، و اعتبار، ارزیابی کردند. یافته‌ها حاکی از آن است که از میان ویژگی‌های کیفی وب سایت‌ها، امکانات چندرسانه‌ای بالاترین رتبه و مشخصه اعتبار، پایین‌ترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند. در این بین، ویژگی‌های سهولت استفاده، زیبایی و محتوا، درجه رضایت قابل قبولی را از سوی کاربران دریافت کرده‌اند.

سوبرامانیام^۲ و دیگران (۲۰۱۳) در پژوهشی به ارزیابی کیفیت وب سایت‌های رستوران‌های فست فود مالزی که خدمات سفارش آنلاین را برای مشتریان خود فراهم می‌آورند، بر اساس مدل وب کیو ای ام پرداختند. پرسش نامه محقق ساخته که شامل معیارهای قابلیت استفاده، عملکرد، قابلیت کارایی و سودمندی بود، در اختیار ۳۰ نفر از مراجعان قرار گرفت. تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش نشان داد که ۷۰ درصد کاربران

۱. Kumar singh, K; kumar, P; mathur, J.

۲. Subramaniam

روی ویژگی قابلیت استفاده از وب سایت‌ها که شامل فاکتورهای طراحی و امنیت است، تأکید داشته و از آن رضایت دارند.

کارلوس، رودریگاس و گوویا^۱ (۲۰۱۲) به ارزیابی وب سایت‌های مؤسسات آموزش عالی پرداخته و به این نتیجه رسیده‌اند که برای این که این وب سایت‌ها بتوانند در دنیای متلاطم و رقابتی امروز نقش ایفا کنند، هنوز جای کار دارند.

هیل^۲ و همکاران (۲۰۱۰) به بررسی وب سایت‌های آموزش فیزیک دروه راهنمایی پرداختند. ۲۸۵ وب سایت مدارس در کالیفرنیا جنوبی با استفاده از یک سیاهه واری، به لحاظ ساختار و محتوا مورد بررسی قرار گرفتند. یافته‌ها نشان داد که اکثر وب سایت‌های آموزش فیزیک به لحاظ ساختار و محتوا کامل نیستند.

ایرنی و برد^۳ (۲۰۰۴) به ارزیابی کیفیت محتوای وب سایت‌های حوزه مواد غذایی اطلاع داده ژنتیک با استفاده از ابزار دابلو کیو ای تی پرداختند. نتایج نشان داد که در بازیابی اطلاعات، دسترس پذیری، تنها ویژگی مطرح در کیفیت وب سایت است. همچنین، در نهایت الگویی برای ارزیابی کیفیت وب سایت‌ها ارائه شد.

رابینز و استیلیانو^۴ (۲۰۰۳) با استفاده از یک مدل مفهومی، به بررسی ویژگی‌های ساختاری و محتوایی ۹۰ وب سایت تجاری بر اساس «فرهنگ» و «نوع حرفه» پرداختند. یافته‌ها نشان داد که وب سایت‌های مورد مطالعه به لحاظ ویژگی‌های ساختاری تفاوت معنی‌داری ندارند؛ اما به لحاظ محتوایی، تفاوت معناداری بین بیشتر ویژگی‌های محتوایی وب سایت‌ها در گروه‌های فرهنگی مختلف مشاهده شد.

مرور نوشتار، حاکی از پژوهش‌های فراوانی است که در زمینه ارزیابی وب سایت‌ها انجام شده است. همچنین، شیوه‌ها و روش‌های متعددی به منظور سنجش کیفیت وب سایت‌ها و بررسی ویژگی‌های ساختاری و محتوایی آن‌ها به کار گرفته می‌شود که از جمله می‌توان به عامل اثرگذار، تحلیل پیوندها، ارزیابی کیفیت وب سایت‌ها با استفاده از

1 . Carlos & Rodrigues & Gouveia

2 . Hill

3 . Inerney & Bird

4 . Robbins & Stylianou

ابزارهایی مانند اکشن فور هلس، سیلبرگ، اس.ام.آر. تی، و دابلو کیو ای تی، و همچنین سیاهه‌های واریسی محقق ساخته اشاره کرد. به نظر می‌رسد پژوهشی مبتنی بر ارزیابی وب سایت‌های زنان به ویژه وب سایت‌های فارسی زبان در حوزه زنان و خانواده انجام نشده است. این نکته بر ضرورت انجام پژوهش حاضر تأکید دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر، کاربردی و از نوع پیمایشی توصیفی است. جامعه پژوهش، سایت‌های فارسی زبان زنان است که از طریق جست و جو در موتور جست و جوی گوگل، یاهو و موتور جست و جوی فارسی سلام بازیابی شدند. سپس در هر کدام از سایت‌های بازیابی شده، پیوندها نیز بررسی شدند و وب سایت‌هایی نیز از این طریق شناسایی و به موارد بالا اضافه شد. از این تعداد، وب سایت‌های شخصی، وب سایت‌های نشریه‌های زنان، و سایت‌های در دست ساخت از جامعه پژوهش حذف شدند و در نهایت ۱۰۰ تعداد وب سایت مورد بررسی قرار گرفت.

گردآوری داده‌ها به روش مشاهده مستقیم در طول یک ماه و بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت (دابلو کیو ای تی) که توسط مک اینرنی (۲۰۰۴) طراحی شده است، انجام شد. ابزار (دابلو کیو ای تی) شامل ۹ معیار (محتوا، عملکرد، اعتبار، روزآمد بودن، پیوندها، گرافیک، دامنه، ساختار، استفاده از برجسب‌ها) و ۳۸ مؤلفه است. امتیاز کلی کیفیت از ۹ معیار با امتیازهای تعلق گرفته از ۱ تا ۷ (۲-۱) ضعیف، ۴-۳ متوسط، ۶-۵ خوب، ۷ عالی) برای معیارهای فرعی متفاوت موجود به دست می‌آید. ۳ معیار محتوا، عملکرد و اعتبار با دو برابر کردن امتیازاتشان سنجیده می‌شوند، چرا که در این سه مورد، محتوا اشاره به محتوای فکری، تازگی و وضوح مطالب دارد. عملکرد به معنای سهولت در استفاده و جست و جو است و اعتبار، اشاره به اعتبار پدیدآورنده و یا سازمان پشتیبان دارد. سنجش این عوامل، میزان اهمیت و توجه متخصصان کیفیت وب سایت به امر کیفیت را نشان می‌دهد. سقف امتیازات ممکن برای هر وب سایت ۸۲ و کف آن امتیاز کمتر از ۵۰

است. امتیازات وب سایت‌های مورد بررسی در این پژوهش با امتیازات موجود در ابزار (۸۲-۵۰) معادل سازی شده‌اند. فرمول معادل سازی بدین شرح است:

$$A = \frac{X * 82}{Y}$$

در این فرمول، X، کل امتیاز به دست آمده برای هر وب سایت، و Y، نمره وب سایتی است که بالاترین امتیاز را کسب کرده است.

در نهایت، برای تعیین کیفیت وب سایت‌های مورد مطالعه، امتیازات کسب شده توسط آن‌ها، با نتایج کدگذاری شده که در ادامه آمده است، تطبیق داده می‌شود:

امتیاز کل وب سایت بین ۸۲-۷۱: سایت عالی و قابل اعتماد است.

امتیاز بین ۷۰-۶۴: سایت بسیار خوب است، آن را در نظر داشته باشید.

امتیاز بین ۶۳-۵۷: سایت خوب است، ولی با احتیاط از آن استفاده کنید.

امتیاز بین ۵۶-۵۰: سایت نسبتاً خوب است، ممکن است در مواردی مفید باشد ولی به اطلاعات ارائه شده بدون تحقیق اعتماد نکنید.

امتیاز کمتر از ۵۰: سایت نامناسب است، اطلاعات این سایت کافی و مناسب نمی‌باشد (عصاره و پاپی، ۱۳۸۸؛ مک اینرنی و برد، ۲۰۰۴).

یافته‌های پژوهش

پس از بررسی وب سایت‌های مورد مطالعه با استفاده از ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت و جمع‌بندی امتیازات نتایج زیر به دست آمد:

در پاسخ به پرسش اول پژوهش، درباره وضعیت وب سایت‌های زنان بر اساس معیار «کیفیت محتوا»، یافته‌های جدول شماره ۱ نشان می‌دهد از ۱۰۰ وب سایت مورد بررسی، تنها ۷ وب سایت عالی بوده‌اند. ۸۲ وب سایت قوی و ۱۱ وب سایت متوسط می‌باشند. نتایج جدول شماره ۱ بیانگر آن است که طراحان وب سایت‌های فارسی زبان زنان خانواده به محتوای وب سایت توجه داشته‌اند.

جدول ۱. توزیع فراوانی رتبه بندی وب سایت های زنان بر حسب میانگین کیفیت محتوا
(n=۱۰۰)

مقیاس رتبه بندی	فراوانی	درصد فراوانی
عالی	۷	۷
قوی	۸۲	۸۲
متوسط	۱۱	۱۱
ضعیف	۰	۰
بسیار ضعیف	۰	۰
کل	۱۰۰	۱۰۰

در پاسخ به پرسش دوم پژوهش، درباره وضعیت وب سایت های زنان بر اساس معیار «کیفیت عملکرد»، همان گونه که در جدول شماره ۲ مشاهده می شود، تعداد ۴ وب سایت عالی، ۶۴ وب سایت قوی، و ۳۰ وب سایت متوسط بوده اند. بدین ترتیب، بیش از نیمی از وب سایت ها به لحاظ کیفیت عملکرد، قوی عمل کرده اند.

جدول ۲. توزیع فراوانی رتبه بندی وب سایت های مورد مطالعه بر حسب میانگین کیفیت عملکرد (n=۱۰۰)

مقیاس رتبه بندی	فراوانی	درصد فراوانی
عالی	۴	۴
قوی	۶۴	۶۴
متوسط	۳۰	۳۰
ضعیف	۲	۲
بسیار ضعیف	۰	۰
کل	۱۰۰	۱۰۰

در پاسخ به پرسش سوم پژوهش، درباره وضعیت وب سایتهای زنان بر اساس معیار «روزآمد بودن»، یافته‌های جدول شماره ۳ نشان می‌دهد از ۱۰۰ وب سایت مورد بررسی، تعداد ۵ وب سایت از نظر روزآمد بودن بسیار ضعیف، ۲۲ وب سایت ضعیف، ۶۵ وب سایت متوسط، ۵ وب سایت قوی و ۳ وب سایت عالی عمل کرده‌اند. بدیت ترتیب، محتوای وب سایتهای زنان و خانواده در حد متوسط به روزآمد بودن وب سایت توجه داشته‌اند.

جدول ۳. توزیع فراوانی رتبه‌بندی وب سایتهای مورد مطالعه بر حسب میانگین روزآمدبودن (n=۱۰۰)

مقیاس رتبه‌بندی	فراوانی	درصد فراوانی
عالی	۳	۳
قوی	۵	۵
متوسط	۶۵	۶۵
ضعیف	۲۲	۲۲
بسیار ضعیف	۵	۵
کل	۱۰۰	۱۰۰

در پاسخ به پرسش چهارم پژوهش، درباره وضعیت وب سایتهای زنان بر اساس معیار «پیوند»، یافته‌ها نشان می‌دهد از ۱۰۰ وب سایت مورد بررسی، ۶۱ وب سایت قوی و ۳۱ وب سایت متوسط بوده‌اند. وب سایتهای زنان و خانواده به میزان زیادی به پیوند وب سایتهای توجه داشته و آن را بر اساس مدل دبلیو کیو ای تی در سطح قوی حفظ کرده‌اند. از این رو، از نظر توجه به معیار پیوند، به نحو قابل قبولی عمل کرده‌اند.

جدول ۴. توزیع فراوانی رتبه‌بندی وب سایت‌های مورد مطالعه بر حسب امتیاز پیوند ($n=100$)

مقیاس رتبه‌بندی	فراوانی	درصد فراوانی
عالی	۱	۱
قوی	۶۱	۶۱
متوسط	۳۱	۳۱
ضعیف	۷	۷
بسیار ضعیف	۰	۰
کل	۱۰۰	۱۰۰

در پاسخ به پرسش پنجم پژوهش، درباره وضعیت وب سایت‌های زنان بر اساس معیار «گرافیک»، همان‌گونه که در جدول شماره ۵ مشاهده می‌شود، از مجموع ۱۰۰ وب سایت، ۹ وب سایت در حد عالی، ۵۳ وب سایت قوی، ۳۶ وب سایت متوسط و تنها ۲ وب سایت ضعیف بوده‌اند. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت وب سایت‌های زنان و خانواده از نظر معیارها و اصول گرافیکی در سطح قوی و مطلوبی هستند.

جدول ۵. توزیع فراوانی رتبه‌بندی وب سایت‌های مورد مطالعه بر حسب میانگین امتیاز گرافیک ($n=100$)

مقیاس رتبه‌بندی	فراوانی	درصد فراوانی
عالی	۹	۹
قوی	۵۳	۵۳
متوسط	۳۶	۳۶
ضعیف	۲	۲
بسیار ضعیف	۰	۰
کل	۱۰۰	۱۰۰

در پاسخ به پرسش ششم پژوهش، درباره وضعیت وب سایتهای زنان بر اساس معیار «اعتبار»، یافته‌های جدول شماره ۶ نشان می‌دهد از کل وب سایتهای، تعداد ۴۲ وب سایت از نظر رتبه قوی و ۱۸ وب سایت نیز عالی بوده‌اند. به بیان دیگر، ۶۰ درصد وب سایتهای رتبه قوی و عالی بدست آورده‌اند. بدین ترتیب، وب سایتهای مورد مطالعه به میزان قابل توجهی به اعتبار وب سایت توجه داشته‌اند.

جدول ۶. توزیع فراوانی رتبه‌بندی وب سایتهای مورد مطالعه بر حسب میانگین امتیاز اعتبار (n=۱۰۰)

مقیاس رتبه‌بندی	فراوانی	درصد فراوانی
عالی	۱۸	۱۸
قوی	۴۲	۴۲
متوسط	۲۴	۲۴
ضعیف	۱۴	۱۴
بسیار ضعیف	۲	۲
کل	۱۰۰	۱۰۰

در پاسخ به پرسش هفتم پژوهش، درباره وضعیت وب سایتهای زنان بر اساس معیار «دامنه»، همان‌گونه که در جدول شماره ۷ مشاهده می‌شود، تعداد ۹۲ وب سایت از نظر دامنه، امتیاز قوی بدست آورده‌اند. این امر نشان از توجه طراحان وب سایتهای مورد مطالعه به این مؤلفه دارد.

جدول ۷. توزیع فراوانی رتبه‌بندی وب سایتهای مورد مطالعه بر حسب میانگین امتیاز دامنه (n=۱۰۰)

مقیاس رتبه‌بندی	فراوانی	درصد فراوانی
عالی	۰	۰

مقیاس رتبه‌بندی	فراوانی	درصد فراوانی
قوی	۹۲	۹۲
متوسط	۶	۶
ضعیف	۱	۱
بسیار ضعیف	۱	۱
کل	۱۰۰	۱۰۰

در پاسخ به پرسش هشتم پژوهش، درباره وضعیت وب سایت‌های زنان بر اساس معیار «ساختار»، یافته‌های جدول شماره ۸ نشان می‌دهد از ۱۰۰ وب سایت مورد بررسی، ۶۵ وب سایت از نظر ساختار قوی و ۳۳ وب سایت متوسط بوده‌اند. بدین ترتیب، طراحان وب سایت‌های فارسی زبان زنان و خانواده به میزان قوی به ساختار وب سایت توجه داشته‌اند.

جدول ۸. توزیع فراوانی رتبه‌بندی وب سایت‌های مورد مطالعه بر حسب میانگین امتیاز ساختار (n=۱۰۰)

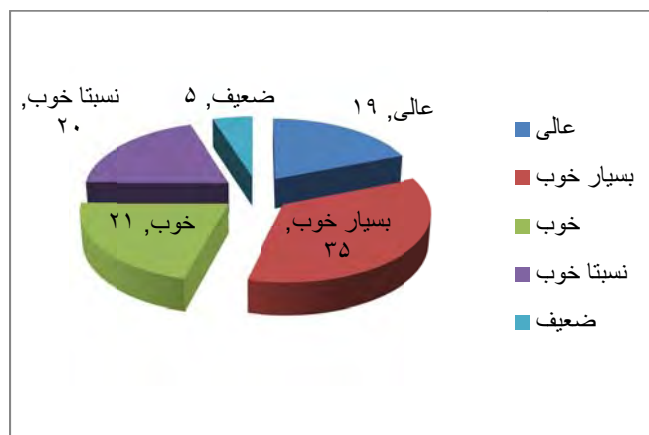
مقیاس رتبه‌بندی	فراوانی	درصد فراوانی
عالی	۲	۲
قوی	۶۵	۶۵
متوسط	۳۳	۳۳
ضعیف	۰	۰
بسیار ضعیف	۰	۰
کل	۱۰۰	۱۰۰

در پاسخ به پرسش نهم پژوهش، درباره وضعیت وب سایت‌های زنان از نظر استفاده از ابربرچسب‌ها، یافته‌ها نشان داد که فقط ۱۳ وب سایت از ۱۰۰ وب سایت مورد بررسی در طراحی وب سایت خود از ابربرچسب استفاده کرده‌اند.

همچنین در پاسخ به دهمین پرسش پژوهش مبنی بر استفاده از امکان بازخورد، یافته‌ها نشان داد که فقط ۳۹ وب سایت از ۱۰۰ وب سایت مورد بررسی این امکان را در طراحی وب سایت‌های زنان و خانواده در نظر گرفته‌اند.

در پاسخ به آخرین پرسش پژوهش، در مجموع، پس از محاسبه کل امتیازات برای هر وب سایت، مشخص شد تعداد ۱۹ مورد (۱۹ درصد) امتیازی بین ۸۲-۷۱ و رتبه عالی و قابل اعتماد، ۳۵ مورد (۳۵ درصد) امتیازی بین ۷۰-۶۴ و رتبه بسیار خوب (آن را در نظر داشته باشید)، ۲۱ مورد (۲۱ درصد) امتیازی بین ۶۳-۵۷ و رتبه خوب (ولی با احتیاط از آن استفاده کنید)، ۲۰ مورد (۲۰ درصد) امتیازی بین ۵۶-۵۰ را کسب کرده و رتبه نسبتاً خوب (ممکن است در مواردی مفید باشند ولی به اطلاعات ارائه شده بدون تحقیق اعتماد نکنید) را به خود اختصاص داده‌اند و ۵ وب سایت (۵ درصد) از ۱۰۰ وب سایت، امتیاز کمتر از ۵۰ را کسب کرده‌اند که نشان می‌دهد اطلاعات وب سایت کافی و مناسب نمی‌باشد. رتبه وب سایت‌های فارسی زبان زنان در نمودار زیر ارائه شده است.

نمودار شماره ۱. رتبه‌بندی وب سایت‌های فارسی زبان زنان

بحث و نتیجه‌گیری

با گسترش و رشد سریع اینترنت در سال‌های اخیر، توجه به کیفیت وب سایت‌ها از اهمیت بسیار زیادی برخوردار شده و نمی‌توان آن را نادیده گرفت، چرا که هیچ‌گونه برقراری ارتباط انسانی در صفحه‌های وب وجود ندارد و هر گونه برقراری ارتباط، از طریق صفحه وب سایت و در قالب تعامل انسان و رایانه ایجاد می‌شود. یافته‌های پژوهش حاضر که به منظور ارزیابی وب سایت‌های حوزه زنان و خانواده انجام شد، نشان داد از نظر محتوا، ۸۲ وب سایت قوی و ۷ وب سایت عالی بوده‌اند. این امر نشان از توجه مطلوب طراحان وب سایت‌ها به محتوای ارائه شده به کاربران است. نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های زندیان و الوانکار (۱۳۹۱)، نوری آقکند و همکاران (۱۳۹۲)، حق شناس (۱۳۹۲)، آجیلی (۱۳۹۳)، و کومارسینگک، کومار و ماتور (۲۰۱۴) همسو است که همگی نشان از ارائه محتوای مناسب و در حد مطلوب توسط وب سایت‌های مورد مطالعه‌شان دارند.

از نظر کیفیت عملکرد، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد ۶۸ وب سایت امتیاز قوی و عالی به دست آورده‌اند که با یافته‌های پژوهش‌های نوری آقکند و همکاران (۱۳۹۲)، حق شناس (۱۳۹۲)، همسو است. در عین حال، با نتایج پژوهش‌های باقری نسب (۱۳۹۰)، علی بیگ و دیگران (۱۳۹۰)، فرهادپور و خلف آبادی (۱۳۹۴)، و دغاقله و همکاران (۱۳۹۳) که نشان از عملکرد متوسط و ضعیف وب سایت‌های مورد مطالعه شان دارد، متفاوت است.

روزآمد بودن مطالب وب سایت‌های زنان و خانواده با ۶۵ درصد در سطح متوسط قرار دارد. هرچند که وب سایت‌ها از این لحاظ در وضعیت متوسطی قرار دارند، ولی امکان افزایش سطح این ویژگی در وب سایت‌ها میسر و ضروری است. این مسئله توجه بیشتر طراحان وب سایت را به این ویژگی کیفی مهم می‌طلبد. نتایج سایر پژوهش‌ها مانند خالقی و داورپناه (۱۳۸۳)، وکیلی (۱۳۸۳)، عصاره و پاپی (۱۳۸۷)، باقری نسب (۱۳۹۰)، نوری آقکند و همکاران (۱۳۹۲)، نیز بر روزآمد سازی ضعیف وب سایت‌های مورد

مطالعه‌شان تأکید دارند. تنها پژوهش مردانی نژاد و همکاران (۱۳۹۱)، و حق شناس (۱۳۹۲) نشان دهنده وضعیت خوب وب سایت‌ها از لحاظ روزآمدسازی است.

از نقطه نظر پیوند ۶۱ وب سایت قوی و ۳۱ وب سایت متوسط بوده‌اند. به عبارت دیگر، بیشتر پیوندهای درونی و بیرونی در وب سایت‌های زنان و خانواده کاربران را به نتایج دلخواه و منطقی و نیز سایر وب سایت‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده هدایت کرده و افزایش کیفیت وب سایت‌ها را موجب شده است. با این حال، ضروری است که طراحان و مدیران وب سایت به این ویژگی مهم توجه بیشتری داشته و شرایط مناسب‌تری در این خصوص برای کاربران فراهم سازند. نتایج پژوهش‌های فرودی (۱۳۸۰)، مردانی نژاد و همکاران (۱۳۹۱)، حق شناس (۱۳۹۲) نیز وضعیت وب سایت‌های مورد مطالعه‌شان را از نظر پیوند خوب و عالی ارزیابی کرده‌اند. ولی پژوهش عصاره و پاپی (۱۳۸۷) و نوری آقکند و همکاران (۱۳۹۲) حاکی از پیوندهای ضعیف در وب سایت‌های مورد ارزیابی است.

پس از بررسی وب سایت‌های زنان و خانواده مشخص شد که ۶۲ وب سایت این ویژگی را در سطح قوی و عالی رعایت کرده و تنها ۲ وب سایت از نظر کاربرد اصول گرافیک در طراحی سایت ضعیف عمل کرده‌اند. به این ترتیب، می‌توان گفت در وب سایت‌های مورد مطالعه، از گرافیک در جذب مخاطبان استفاده شده و تنها در برخی وب سایت‌ها به این ویژگی کمتر توجه شده است. ضروری است طراحان وب سایت‌های حوزه زنان و خانواده در این خصوص توجه بیشتری نمایند، چرا که توجه به بُعد زیبایی‌شناسی وب سایت‌ها از طریق استفاده از گرافیک مناسب در کنار محتوای ارزشمند، باعث جلب نظر و اعتماد کاربران شده و ارتقای سطح کیفی وب سایت‌ها را به همراه دارد. عصاره و پاپی (۱۳۸۷) و نوری آقکند و همکاران (۱۳۹۲) نیز در پژوهش‌های خود گرافیک وب سایت‌های مورد مطالعه را در سطح متوسط ارزیابی کرده‌اند. در حالی که یافته‌های پژوهش مردانی نژاد و همکاران (۱۳۹۱) و حق شناس (۱۳۹۲) به ترتیب بیان‌کننده وضعیت خوب و عالی وب سایت‌ها از بعد گرافیک است.

از لحاظ اعتبار، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که از کل وب سایت‌ها، تعداد ۴۲ وب سایت از نظر رتبه قوی و ۱۸ وب سایت نیز عالی بوده‌اند. به بیان دیگر، ۶۰ درصد وب سایت‌ها رتبه اعتبار قوی و عالی بدست آورده‌اند. در عین حال، ۲۴ وب سایت در سطح متوسط و ۱۴ وب سایت نیز در سطح ضعیف قرار دارند. به این ترتیب، هر چند طراحان در بیش از نیمی از وب سایت‌ها به مؤلفه‌های مهم در ویژگی اعتبار وب سایت توجه داشته‌اند، ولی با این حال در حد لزوم به این ویژگی مهم در بین تمامی وب سایت‌های مورد مطالعه توجه و پرداخته نشده است. از دیدگاه اهل فن، توجه به سابقه علمی نویسنده در ارزیابی کیفیت وب سایت‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بی شک، وب سایت‌هایی دارای اعتبار هستند که متخصص یا متخصصان موضوعی یا سازمان و مؤسسه‌ای که دانش و مهارت لازم را در آن زمینه موضوعی دارد، ایجاد کرده باشد. از سوی دیگر، کاربران با مطالعه سابقه و تخصص علمی نویسنده وب سایت، با وی بیشتر آشنا شده و اطمینان و اعتماد کاربران را نیز به دنبال خواهد داشت و در نهایت، سبب افزایش اعتبار وب سایت می‌شود. یافته‌های پژوهش فرودی (۱۳۸۰)، مردانی نژاد و همکاران (۱۳۹۱)، فرهادپور و خلف آبادی (۱۳۹۴)، دغاقله و همکاران (۱۳۹۳) نیز نشان از وضعیت خوب و نسبتاً خوب وب سایت‌های مورد مطالعه از نقطه نظر اعتبار دارد. در حالیکه وب سایت‌های مورد مطالعه در پژوهش عصاره و پاپی (۱۳۸۷)، و حق شناس (۱۳۹۲) از لحاظ اعتبار در وضعیت متوسطی قرار دارند. باقری نسب (۱۳۹۰)، نوری آفکند و همکاران (۱۳۹۲) نیز اعتبار وب سایت‌های مورد ارزیابی خود را در سطح عالی و بسیار مطلوب بیان کرده‌اند. تنها در پژوهش کومارسینگ و همکاران (۲۰۱۴) وب سایت‌ها از لحاظ اعتبار رتبه پایینی کسب کرده‌اند.

در پژوهش حاضر، تعداد ۹۲ وب سایت از نظر دامنه، امتیاز قوی بدست آورده‌اند. یافته‌های پژوهش حق شناس (۱۳۹۲) نیز نشان از سطح خوب وب سایت‌های مورد مطالعه دارد.

از لحاظ ساختار، از ۱۰۰ وب سایت حوزه زن و خانواده مورد ارزیابی، ۶۵ وب سایت از نظر رتبه ساختار قوی و ۳۳ وب سایت متوسط بوده‌اند. به این معنی که دسترسی به

اکثریت وب سایت‌ها در هر بار مراجعه امکان‌پذیر بوده است و کاربران به راحتی می‌توانند در هر بار مراجعه به وب سایت‌های مورد نظر خود به اطلاعات مورد نیاز دست یابند. یافته‌های پژوهش عصاره و پایی (۱۳۸۷)، مردانی نژاد و همکاران (۱۳۹۱) و آجیلی (۱۳۹۳) نیز نشان از وضعیت خوب وب سایت‌های مورد مطالعه از لحاظ ساختار دارد. نوری آفکند و همکاران (۱۳۹۲) وضعیت ساختار وب سایت‌های مورد مطالعه خود را متوسط و حق شناس (۱۳۹۲) وضعیت را در سطح عالی ارزیابی کرده‌اند. تنها پژوهش هیل و همکاران (۲۰۱۰) حاکی از وضعیت نامناسب وب سایت‌ها از نقطه نظر ساختار است.

درباره وضعیت وب سایت‌های زنان از نظر استفاده از ابربرچسب‌ها، یافته‌ها نشان داد که فقط ۱۳ وب سایت از ۱۰۰ وب سایت مورد بررسی در طراحی وب سایت خود، از ابربرچسب استفاده کرده‌اند که نشان از وضعیت بسیار ضعیف دارد. در پژوهش مهرداد و گیلوری (۱۳۸۶) نیز میزان استفاده از ابربرچسب‌ها در مجلات الکترونیکی فارسی تنها ۹/۲۶ درصد است. در حالی که یافته پژوهش بهمن آبادی (۱۳۸۲) استفاده بیش از ۹۰ درصدی سایت‌های مورد بررسی از برچسب‌های راهنما را مشخص می‌سازد. همچنین، نوری آفکند، مطلبی و علیپور حافظی (۱۳۹۲) میزان استفاده از ابربرچسب‌ها را در وب سایت‌های مورد ارزیابی خود در سطح متوسط و حق شناس (۱۳۹۲) در سطح خوب گزارش داده‌اند.

همان‌طور که یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد، فقط ۳۹ وب سایت از ۱۰۰ وب سایت مورد بررسی امکان بازخورد از کاربران را در طراحی وب سایت‌ها در نظر گرفته‌اند که در سطح قابل قبولی نیست. در بعد تعامل و بازخورد، یافته‌های این تحقیق با یافته‌های پژوهش زندیان و الوانکار (۱۳۹۱) همسو است که در آن پژوهش نیز وب سایت‌های مورد بررسی، از لحاظ این ویژگی در سطح نامناسب قرار دارند.

در مجموع، نتایج پژوهش حاضر، نشان از عملکرد نسبتاً خوب طراحان و دست‌اندرکاران وب سایت‌های فارسی زبان زنان دارد، به طوری که وضعیت بیش از نیمی از وب سایت‌های مورد بررسی در سطح قابل قبولی است. با این همه، با توجه به نوع مخاطبان (زنان ایرانی)، به لحاظ نقش مادری و همسری و نقش‌های اجتماعی متنوع، و اثرگذاری

این قشر بر ابعاد فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی خانواده و جامعه، پیشنهاد می‌شود مسئولان، دست‌اندرکاران، طراحان و متولیان این امر به لحاظ ساختاری، فنی، و محتوایی بیش از پیش به کیفیت وب سایت‌های حوزه زنان و خانواده توجه داشته باشند و در افزایش کیفیت این وب سایت‌ها، با در نظر گرفتن معیارهای مورد بررسی در پژوهش حاضر، به ویژه معیارهای روزآمدی، وجود پیشینه و سابقه علمی نویسنده و سازمان، نقشه و راهنمای سایت، اطلاعات تماس، و پیوندهای بیرونی، اهتمام ورزند.

فهرست منابع

۱. آجیلی، فاطمه (۱۳۹۳). بررسی ویژگی‌های ظاهری، ساختاری و محتوایی وب‌سایت‌های نشریات علمی پژوهشی ایران. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه قم، دانشکده علوم انسانی.
۲. امین پور، فرزانه؛ اطرج، زهرا (۱۳۸۹). رتبه‌بندی وب سایت‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی تیپ یک ایران. مدیریت اطلاعات سلامت، ۷(۱): ۹۴-۱۰۲.
۳. باقری نسب، فریده (۱۳۹۰). بررسی و رتبه‌بندی وب سایت‌های فارسی مذهب شیعه با استفاده از معیارهای سیلبرگ، اس.ام.آر.تی و اکشن فور هلس. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۱۷(۲): ۳۰۵-۳۳۶.
۴. بهمن آبادی، علیرضا (۱۳۸۲). بررسی میزان استفاده از برجسب‌های راهنما در سایت‌های وب فارسی، فصلنامه کتاب، ۵۴(۳): ۲۳-۳۵.
۵. حاجی زین العابدینی، محسن؛ خسروی، عبدالرسول (۱۳۸۶). معیارهای ارزیابی سایت‌های فارسی زبان تخصصی زنان، فصلنامه مطالعات فرهنگی - دفاعی زنان، ۳(۱): ۶۱-۸۲.
۶. حق شناس، سمانه (۱۳۹۲). ارزیابی وب سایت‌های ناشران عمومی در ایران با استفاده از ابزار ارزیابی کیفیت وب سایت‌ها (دبلیو.کیو.ای.تی). پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه امام رضا (ع)، دانشکده علوم انسانی و مدیریت.
۷. خالقی، نرگس؛ داورپناه، محمدرضا (۱۳۸۳). بررسی وب سایت‌های ایرانی بر اساس معیارهای عمومی ارزیابی وب سایت‌ها، مطالعات تربیتی و روانشناسی، ۵(۲): ۱۲۱-۱۴۳.
۸. دغاقله، نغمه؛ بیگدلی زاهد؛ عظیمی، محمد حسن (۱۳۹۳). ارزیابی کیفی پورتال‌های شرکت‌های تابعه وزارت نفت ایران با استفاده از وب کیو ای ام، پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات، ۲۹(۴): ۱۰۶۹-۱۰۸۹.
۹. دیلمقانی، میترا؛ حجازی، علیرضا (۱۳۸۶). اثربخشی اینترنت در ارتقای دانش عمومی بانوان. مجموعه مقالات منتخب همایش سراسری زنان و اینترنت در هزاره سوم، تدوین و ویرایش مهرشاد شبابی، فرشته ولویون، مهناز جزایری. تهران: بروج: ۱۱۱-۱۲۲.
۱۰. زندیان، فاطمه، و الوانکار، الهام (پاییز ۱۳۹۱). ارزیابی وبگاه موزه‌های ایران با استفاده از میوزیم کوال، فصلنامه گنجینه اسناد، ۲۲(۳): ۷۴-۸۷.
۱۱. عصاره، فریده؛ پاپی، زینب (۱۳۸۷). ارزیابی کیفیت وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاه‌های دولتی ایران به منظور ارائه پیشنهادهایی در جهت ارتقای کیفیت آن‌ها، علوم و فناوری اطلاعات، ۲۳(۴): ۳۵-۶۹.
۱۲. عصاره، فریده؛ پاپی، زینب (۱۳۸۸). کیفیت وب سایت‌های کتابخانه‌ای: مروری بر ابزارها و معیارها، فصلنامه کتاب، ۷۸: ۲۸۵-۲۹۸.
۱۳. علی بیک، محمد رضا؛ جمشیدی اورک، روح انگیز؛ حاجی زین العابدینی، محسن؛ پاشازاده، فریبا (۱۳۹۰). ارزیابی کیفی وب‌سایت‌های کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور ایران با استفاده از روش وب کیو ای ام، مدیریت سلامت، ۱۴(۴۳): ۶۳-۷۷.
۱۴. فرودی، نوشین (۱۳۸۰). ارزیابی صفحات وب کتابخانه‌های دانشگاهی ایران و ارائه الگوی پیشنهادی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران.

۱۲۰ /// فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات (سال اول، شماره اول، زمستان ۱۳۹۴)

۱۵. فرهادپور، محمدرضا؛ خلف آبادی، راضیه (تابستان ۱۳۹۴). ارزیابی کیفی وبگاه‌های کودکان و نوجوانان ایران با استفاده از مدل وب کیو. ای. ام.، *فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۶ (۲): ۹۱-۱۱۰.
۱۶. مردانی نژاد، علی؛ فرهادی، آید؛ خانجانی، طاهره؛ امیری مقدم، مرجان (۱۳۹۱). ارزیابی کیفیت وب سایت‌های واحدهای آموزش مجازی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران و جهان، *گام‌های توسعه و آموزش پزشکی*، ۹ (۲): ۱۷۹-۱۹۰.
۱۷. مهرداد، جعفر؛ گیلوری، عباس (۱۳۸۶). مجلات الکترونیکی فارسی و ابربرچسب‌ها: بررسی میزان استفاده از ابربرچسب‌ها در طراحی مجلات الکترونیکی فارسی، *فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۵ (۲): ۱۶۵-۱۸۷.
۱۸. نوری آقکند، آذر؛ مطلبی، داریوش؛ علی‌پورحافظی، مهدی (۱۳۹۲). ارزیابی وبگاه مجله‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی بر اساس ابزار ارزیابی کیفیت (WQET)، *فصلنامه نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی*، ۲ (۳): ۱-۱۲.
۱۹. وکیلی، روشنگر (۱۳۸۳). *رتبه‌بندی سایت‌های عفونی و ویروسی بر اساس معیارهای دابلین‌اچ‌ا و سیلیبرگ*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران.
۲۰. یوسفی فرد، مهرداد؛ فدایی، غلامرضا (۱۳۸۸). ارائه ویژگی‌های مناسب برای سیستم‌های مدیریت محتوای وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی ایران بر اساس عناصر مطرح در وب سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی دنیا، *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۵ (۱): ۶۵-۹۳.

21. Carlos, Vera Silva; Rodrigues, Ricardo Gouveia (2012). Web site quality evaluation in Higher Education Institutions, *Procedia Technology*, 5 : 273 – 282
22. Hill, Grant M., Tucker, Michael, Hannon, James, Physical Educator (2010). An Evaluation of Secondary School Physical Education Websites, *Physical Educator*, 67 (3).
23. Kumar singh, kavindra; kumar, Praveen; mathur, jitendra (2014). Implementation of a model for websites quality evaluation- DU website, *international journal of innovations & advancement in computer science (IJACS)*, 3 (1): 27-37.
24. McInerney, C. & Bird, N. (2004). Assessing Website quality in context: retrieving information about genetically modified food on the Web. *Information Research*, 10 (2) paper 213 [Available at <http://InformationR.net/ir/10-2/paper213.html>]
25. Nasajpour, Mohammad Reza; Ashrafi-rizi, Hasan; Soleymani, Mohammad Reza; Shahrzadi, Leila; Hassanzadeh, Akbar (2014). Evaluation of the quality of the college library websites in Iranian medical Universities based on the Stover model, *J Edu Health Promot*, 3 (121).
26. Robbins SS, Stylianou AC. (2003). Global corporate web sites: an empirical investigation of content and design. *Information & Management*, 40(3): 205- 210.
27. Subramaniam, hema; Abdullah, rusli; mohd zin, nor hafiza; almasi, mohammad moein (2013). Quality evaluation of Malaysia online fast food restaurant websites, *world academy of science, engineering and technology*, 74: 409-413.